

Лекција 4**Шта смо постигли и како даље?****Ученици анализирају досадашње активности и одлучују како да наставе**

Васпитно-образовни циљеви	На крају ове наставне целине ученици покушавају да посматрају ствари из другог угла да би схватили шта преузимање одговорности значи у другачијим условима. Разматрају своја искуства и резултате. Усаглашавају се око израза "преузети одговорност" у пуном значењу и дубље разумеју концепт демократског учествовања.
Задаци	Искуство које су стекли радећи у малим групама, ученици преносе на друге ситуације.
Наставна средства и материјали	Наставни лист „Ко има какву врсту одговорности?“
Методe	Дискусија са целим одељењем, групни рад.

Ток часа

Овом наставном јединицом може се закључити седма наставна целина, али наставник овде може и отпочети са практичним радом. Као што смо већ рекли, практичан рад може подразумевати рад ученика у мањим групама, заједнички рад целог одељења, а може се – на иницијативу снажније ангажованих ученика – спровести и у облику пројекта у којем ће учествовати цела школа.

Час треба да почне на исти начин као и први: ученици седе у кругу и размишљају о ономе што су научили на претходним часовима.

Треба да почну представљањем резултата истраживања до којих су дошли у последњих 7-14 дана (в. 3. лекцију):

- Шта је постигнуто?
- Шта није функционисало?
- Шта је унапређено или промењено?
- Шта значи преузети одговорност за еколошке пројекте?
- Да ли сам спреман да преузем одговорност за нешто што „није моја кривица“?
- Шта ме разочарало? Шта ме је обрадовало?
- Како видим себе и своју спремност да се посветим еколошким циљевима?

Током дискусије треба да постане јасно колико је тема „преузимања одговорности“ (овде из аспекта екологије) важна за квалитетно функционисање заједнице. Следећа питања могу се искористити за подстицање расправе:

- Шта смо открили о улогама и одговорностима у оквиру теме „екологија/заштита животне средине“?
- Које су друге области у друштву које захтевају преузимање одговорности (економија, избори, здравство итд.)?
- Ко преузима коју улогу у различитим областима/контекстима?
- Како то функционише на нивоу наше општине/државе?
- Какве све то има везе са темом демократије?
- Како сте разумели речи Џона Ф. Кенедија: „Не питај шта твоја земља може учинити за тебе, већ шта ти можеш учинити за своју земљу?“

Ученици (распоређени у мање групе) записују своја искуства на наставни лист „Ко има какву врсту одговорности?“ Циљ је да размисле о видовима одговорности у различитим областима:

Преузимање одговорности, подела одговорности		
Пример: екологија, с нашег аспекта:		
Место/ситуација	Какву одговорност има ова особа?	
Одељење	Наставник	Ученик
Школа	Директор	Наставник/ученик
Општина	Градоначелник	Локално становништво
Држава	Председник државе	Народ

Наставник треба да објасни садржај листа довољно јасно да га све групе могу испунити и да одреди довољно времена за рад. Када истекне време предвиђено за активност, један члан групе представља идеје до којих је група дошла.

Коначно, метода блиц-рапорта (сваки ученик изговори само једну реченицу) може показати шта су све ученици научили током ове наставне целине. На пример, наставник каже: „Објасни шта је по теби најважније у наставној целини о „преузимању одговорности“?

Ученици имају неколико минута да размисле шта желе да кажу, а затим износе своје мишљење, чак и ако су други већ рекли исто то или нешто слично. И наставник треба да учествује у овој активности. Треба да се захвали ученицима на активном учешћу, али не треба да коментарише њихове изјаве.